

Langabezian ez gaude gustura, lanean ere ez

Lan gutxiago egin, pertsona gehiagok behar egiteko eta hobeto bizitzeko. Utopia zena jokaleku erreala izatera pasatu da. *Think tank* ausartenak dagoeneko hasi dira datorren enplegua irudikatzen.

Jon Artza / El Salto - Hordago

Bai, bagenekien: lana krisian dago. 1990. urte inguruan Jeremy Rifkin-ek *The end of work* (Lanaren amaiera) klasiakoan ohartarazi zigunetik, aurreikuspenik okerrenak betetzen ari dira. Baina orain egiaztatzen ari gara: lana —zehazki, ‘enplegu’ ordaindua— laugarren Industria Iraultzan amaituko da, gizarte eta lan egitura birrintzen ari den golem bat bailitzan robotizazioari aurrera eginarazten dioten automatizazio digitalari eta inteligentzia artifizialari esker.

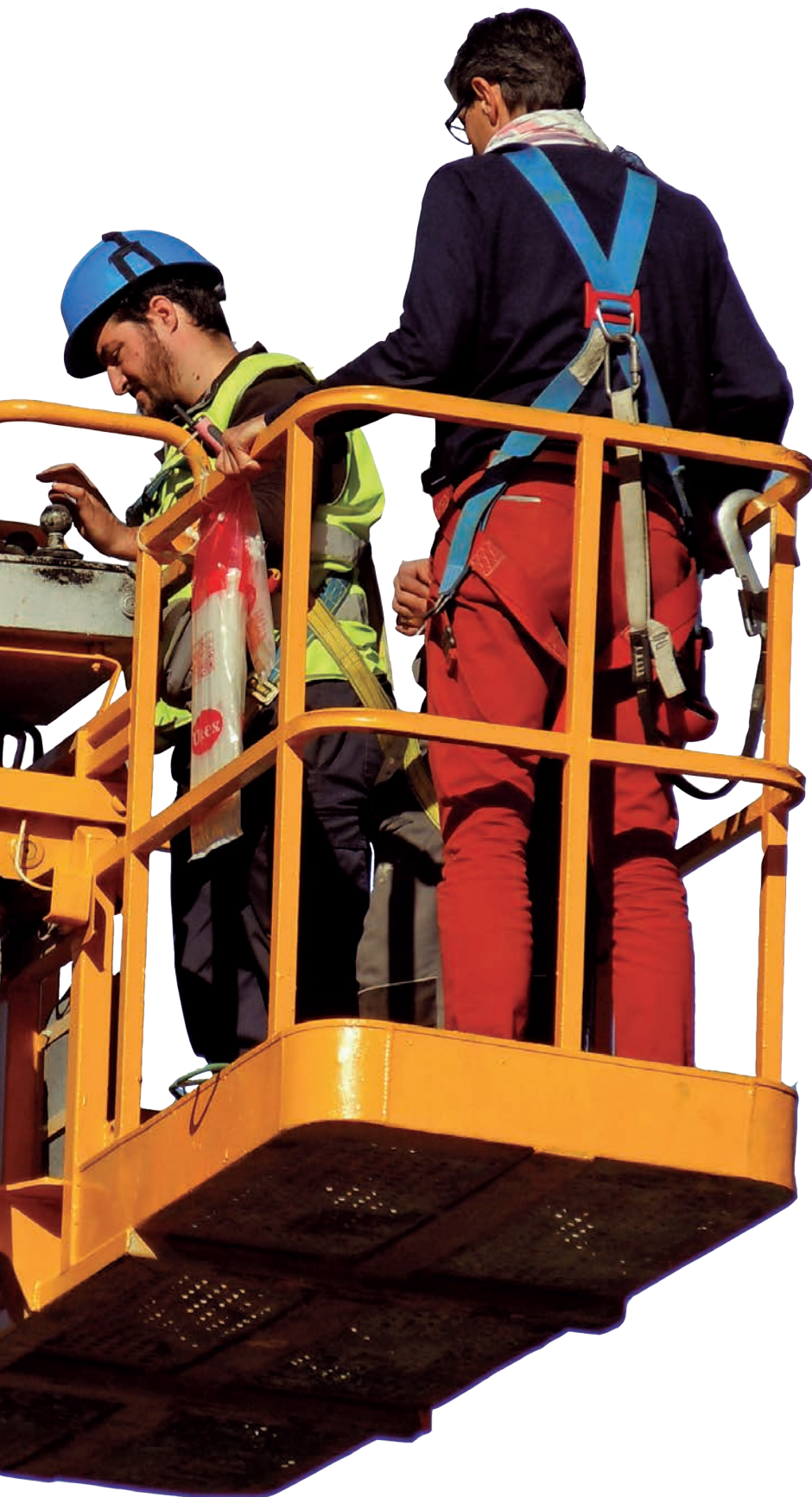
Oraingo, mezulariak ari dira iristen: langabezia estrukturala, zabor lana, lan erreformak, emigrazioa... Labur esanda, prekarietatea sistema gisa. Egoera kritiko honetan zenbait proposamen indar hartzen ari dira, hala nola oinarritzko errenta unibertsala eta enpleguaren banaketa; bigarren horren adibide da Banatu taldeak proposatu duen eta Nafarroan aitzindari den administrazio publikoetan lana banatzeko Foru Legea.

“Gutxiago lan egin, pertsona gehiagok lan egiteko eta hobeto bizitzeko”, utopia jokaleku erreala izatera pasatu da, baldin eta, paradoxikoki, kapitalismoak

gatazka eutsiezinik gabe biziraun nahi badu. Jacques Ellul-ek salatu bezala kapitalismoak eta marxismoak —kristautasunaren bedekazioarekin— berdin partekatzen duten “lanaren ideologia” santifikatzailean harrapatuta, oraindik ez dugu aurkitu postlangilearen duintasuna, Jünger-en Langilea ordezkatzuz etorkizuneko protagonista izango den “langabetu aktiboaren” figura.

Hiperlangabezia

Think tank ausartenak dagoeneko hasi dira datorren hiperlangabezia saihesteko formulak pentsatzen: zaintzak ustiatzea, *big data* merkantilizatzea, roboten gaineko zergak... ELGA Ekonomia Lankidetzak eta Garapenerako Antolakundearen txosten berri baten arabera, Espainia, Austria eta Alemania dira robotizazioak eragiteko arriskurik handiena duten Europako herrialdeak (%12, batz bestekoa %9koa denean); batzuk industrializazio maila handiagatik, besteak kualifikazio maila txikiagatik. 2013ko *The Future of Employment* txostenaren arabera, automatizatze

aukera gutxien duen lanpostua jolas-terapeutarena da eta hori ez da oso lasaigarria.

Arazoa da, paradigma aldatzen ari den bitartean, prekarietatean dauden baldintzak nabarmen ari direla okerrera egiten, eta ez dirudi sindikatu nagusiak beren buruari reset egiteko gai direnik. Ondorioz, etorkizuneko lan gatazkatan parte hartuko duten ekimenak sortzen ari dira, bereziki, gazteen sektorean, esaterako, Iruñerriko Langileon Auto-defentsa Sarea.

Jussieuko langabetuen batzarrak ohartarazi zigun: “Langabezia desagerarazteko modurik onena lana abolitzea da”. Egokieraz baliatzen den boutade situazionista dirudi, baina hobe dugu postlanaren *koan* gisa hartzea. Paul Lafarguek, Marxen suhi bihurri eta nagieria eskubidearen aitzindariak, ederki ulertuko luke, beharbada, hemendik gutxira, Bartebly-ek, Melvilleren pertsonaiak esaten zuen hura esango baitugu: nahiago nuke ez lanik egin... eta gozatzuz, matxinatuz eta biziz egin ekarpena gizarteari.

Iruñerriko Langileon Autodefentsa Sarea

“Sindikatu ezin daitezkeenak defendatzen ditugu”

Ivan Pastor / El Salto - Hordago

ARGAZKIA: JONE ARZOZ

Iazko uztailaren amaieran Iruñean Koi Sushi jatetxeak zor zion guztia ordaindu zion Migueli, jatetxeko banatzaileetako bati. Garaipen hura ez zen lortuko Miguelek bere eskubideak aldarrikatzeko Langileon Autodefentsa Sarea jo izan ez balu, eta erakunde honek hilabete eta erdian emandako laguntzarik eta sustutako kontzentrazioarik gabe.

Nola sortu zen Langileon Autodefentsa Sarea?

Kezka bera genuen hainbat pertsona bildu ginen: gazte mugimenduak lana urruneko kontutzat zeukala iruditzen zitzaigun. Hitzaldiak antolatzen hasi ginen, baina aldarrikapen hutsetik harago, lan baldintzak hobetzeko modu aktiboan borrokatu nahi genuen. Pixkana jende gehiago bildu zen, gure berri eman genien gizarte kolektiboei eta aurkezpena 2016ko azaroan egin genuen.

Baina bazenuten esperientzia...

2016ko Sanferminetan kanpaina batekin aurkeztu ginen jendaurrean; hiria papereztatu genuen “San Ferminen esplotatu egiten zaituzte. Zuk gozatzen duzu, haiek lan egiten dute” leloarekin. Elkartea eratu gabe zegoen oraindik, baina ikusi genuen festetan errespetua galtzen zaiela zerbitzari, saltzaile ibiltari eta kale-garbitzaile askori. Festen politizazioaren ikuspuntua aldatzea zen gure asmoa, festa eremuan pankartak jartzera mugatu gabe, gaizki ordaindutako eta ezkutuko enpleguaren baldintza geroz eta hedatuagoak salatzeke, maiz ahaztu ohi direnak. Kanpaina arrakastatsua izan zen eta iaz berriro egin genuen. Aurrerago enpresako afariei

buruzko kanpaina egin genuen. Nagusiak gonbidatzen zaituela baina azken finean zuk ordaintzen duzula nabarmendu nahi genuen.

Gatazketan ere modu aktiboan parte hartzen duzue.

Jakina baietz. Hitzaldiak eta kanpainak antolatzeaz gain, praktikan gure lana da guregana jotzen duten pertsonen gatazkak konpontzen ahalegintzea edo beste borroka batzuetan laguntzea, informazioa zabalduz eta mobilizazioetan parte hartuz, Capraboko langileen greban egin genuen bezala.

Orduan aholkularitza zerbitzu baten antzera funtzionatzen duzue?

Ez, hasierako gure hausnarketa politikoaren parte da lan eremu hori arbuia-tzea. Tresna praktikoa eta eraginkorra izan nahi dugu, langilea parte hartzera bultzatuko duena eta elkartasun sareak ehunduko dituena. Sindikatuak iristen ez diren tokietan jarduten dugu: sektorean interesik ez dutelako edo langileek defendatzeko ahalmenik izan ez dutelako. Ez diegu bide juridikoei lehentasuna eman nahi; gure lan egiteko modua gatazka nabarmentzea da, klase elkartasuna zabaltzeko ahaleginean. Gure ustez, metodo horren bidez, pertsona horri laguntza emateaz gain, borroka bakoitzarekin gizentzean doan kontzientzia sortzen da. Berezik, eragindako pertsonak parte hartzea eta bere aldeko pertsonen sare bat dagoela jakitea nahi dugu.

Zer egitura izango duzuen erabakitzen ari zarete oraindik...

Bai, deszentralizazio prozesuan gau-

de. Gure ekintza eremua Iruñerria da eta, urtebeteko ibilbidea egin ondoren, auzoetan lan egiten hasi nahi dugu. Auzoko batzorde txikiak eratu nahi ditugu propaganda lanetarako, gatazkek antzemateko eta gizarte egiturarekin harremanak izateko. Jendeak erantzun dezan auzoan antolatuta egon behar duzu, baina ez duzu egitura astuna behar. Eredu hau eraginkorra da zerbitzuen sektoreko proletalgo berriarekin jarduteko, baina iristea zailagoa den beste errealitate askoz ere handiago bat dago: industriako azpikontratazioa, behin-behinekotasunari eta aldi baterako lanerako enpresei lotua, gazte asko esplotatzen dituen.

Baina gazteak izan arren –21 eta 32 urte artean dituzue– ez duzue gazteen prekarietatera mugatu nahi...

Hasieratik uko egin genion horri. Gizarteak denei etiketak jartzeko eta talde txikietan zatitzeko joera dauka eta guk kontrakoa nahi genuen. Gazteak, etorkinak edo emakumeak bakoitza bere aldetik ari badira, azkenean langile klaseak indarra galtzen du. Nahiko bateratzaileak gara eta, gainera, inguru militantetik atera nahi dugu. Oharkabean pasatzen diren arazoak dituzten pertsonengana iritsi nahi dugu. Horregatik saiatu ginen estetika betikoa izan ez zedin, lehen begi kolpean gogaitzen gaituzten ohiko sinboloekin.

Zer diagnostiko egin zenuten lan merkatuaz, horrelako erakunde baten beharra ikusteko?

Ezegonkortasuna eta aldi baterako lana oso zabalduak daude eta horrek ez du lantokian modu iraunkorrean antolatzeke aukerarik ematen. Sindikatu ezin daitezkeenak defendatzeko sortu ginen, gizarte honetan ordu asko lan egiten dutuen eta oso gutxi ordaintzen dioten pertsonak baitaude eta ezin dituzte hilean 60 euro ordaindu edo ez dute nork defendatu. Langile klasea eta antolatzeke moduak birmoldatzen ari dira. Sindikalismo sozialaren hainbat adibidetan ikusi dugu hori, hala nola Movistar edo Bershka greban, edo lantokian baino lurraldean oinarritutako erakundeak, esaterako Carabanchelko ADELA (Langileen Autodefentsa) edo Seattleko Elkartasun Sarea.

Eta zein izan da sindikatu tradizionalen erantzuna?

la denekin hitz egin dugu. Txikiekien kideetasun handiagoa izan genuen, eta handienekin mesfidantza gehixeago. Beste zerbait gara. Ez dugu sartu nahi izan “alderdikeria sindikal” horretan, egitura bateratzaile eta asanbleario bat eratu baizik. Behin, fabrika bateko gatazka batean, zer interes genituen galdetu ziguten. Nahi dugun gauza bakarra da jendea lanean antolatzea eta elkartasun loturak sortzea. Ez dugu afiliaziozko egitura bat nahi, militantziazkoa baizik.

Gogoko Goxuak gatazka Donostian

Lander Arbelaitz Mitxelena

@larbelaitz

ARGAZKIA: LIDE FERREIRA - IRUTXULO KO HITZA

Gazteek lan arloan bizi duten prekarietateari aurre egiteko tresna berrien beharra zeukatela ikusita erabaki zuten antolatzea, bertako kide den Garazi Castañosen hitzetan. 2017ko uda aurretik, Uliako Lore Baratzetan lehenik eta Txantxarreka gaztetxean egin zituzten Gazteraiki topaketen testuinguruan sortu zen taldea. Egiten duten lana sindikalgintzarekin uztargarri ikusten dute, eta hauek heltzen ez diren jendearekin elkartasun sareak sortu nahi dituzte, egoerari konponbide kolektiboa eman asmoz.

Donostian Gogoko Goxuak kafetegi katearen aurka zentratzen ari dira borroka, Gipuzkoa plazan duten lokalean. “Oso zabal heldu zaigu, testigantza askorekin, bertan prekarietatea oso zabala dela eta langile askori ez dietela behar bezala ordaintzen”. Pozgarri zaie gaia sona hartzen ari dela ikustea, “baina oraindik lortu behar dugu borroka modu efektiboan artikulatzea, dirua zor dieten langileei ordain diezaieten. Jende gehiago lotu

behar dugu protesta honetan, presioa handitzeke”, dio.

Kafetegi barrura bezeroei esku-orrak ematera sartzen direnean, beren kasu zehatza azaltzen duten Olaia eta Maddi langile ohiek “oso momentu potenteak” sortarazten dituztela azpimarratuko luke Castañosek. “Jende askok prekarietatearen berri prentsaren bidez edo modu orokorrean hitz eginda bakarrik dauka, baina aurrez aurre bi langile ohik leku horretan bertan zer egin dieten eta zer egiten duten azaltzean, oso modu humanoan azaltzen da bai egoera, baita arrazoi politikoak ere”.

Euskal Herrian antzeko planteamenduekin sortu diren eragileekin harremana dute: Bilboko Eragin, Hernaniko Autodefentsa, Iruñerriko Babes Sarea eta Iruñerriko Gazte Langileok, besteak beste.

Donostiako taldearekin harremanetan jartzeko, donostiakobabessarea@gmail.com edo 644735884 zenbakia jarri dituzte eskuragarri.

Olaia Aira Gogoko Goxuak kafetegiko bezeroei beren egoera azalduz, ondoan Donostiako Babes Sareko kideak dituela.

Lanaldia murriztu daiteke?

Veronica Castrillón eta Jon Bernat Zubiri
El Salto - Hordago

Lanaren banaketa alternatiba ezinbestekoa, bidezkoa eta, batez ere, bideragarria da langabeziaren aurka egiteko.

Langabeziaren egungo kronifikazioari eta gutxiespenari soldata txikien eta nahi gabeko lanaldi partzialen igoera erantsi zaie, batez ere emakumeen artean. Azken Biztanleria Aktiboaren Inkestaren datuek diotenez, langabezia tasa %10,6koa da Nafarroan eta %11,5ekoa EAEn (%16,6 eta %18,8 nahi gabeko partzialtasuna langabeziatzat hartuz gero). Emakumeen langabezia tasa %24tik gorakoa da. Egoera honek lanaldia murriztea -hau da, enplegua banatzea- sekula baino beharrezkoagoa da.

Lan Kostu Bateratu errealean jokabidea kontuaz hartuz gero, gainera, murrizketa neurri justua da. 2010etik 2015era, murrizketa metatua %5,6koa izan da Nafarroan eta %6,9koa EAEn, soldatak produktibitatea baino gutxiagoa hazi direlako.

Gipuzkoarako plan bat

EUSTATen eta Nafarroako Foru Ogasunaren 2008-2012 urteen arteko datuak

alderatuta, zerga zuzenen (PFEZ eta sozietateen gaineko zerga) batez besteko presio eraginkorra %15,4koa izan zen lan errenten gainean eta %5,5ekoa kapital errenten gainean. Bereziki enpresa handiek zenbait zerga-abantaila erabiltzen dituzte Sozietateen gaineko Zerga saihesteko: amortizatzeko askatasuna, beste ekitaldi batzuetako zerga oinarri negatiboak konpentsatzeko kenkariak edo zerga bikoitzen salbuespena... Ondorioz, kapital errenten %40k baino gutxiagok ordaintzen dituzte zergak Ogasunean; soldatei dagokienean, aldiz, %100ek ordaintzen dute.

Beharrezkoa eta bidezkoa izatez gain, lanaldia murriztea bi joerei buelta emateko politikarik merkeena eta eraginkorrena da. Gipuzkoako adibidea aintzat hartuta, soldatapeko biztanleriaren lanaldia %10 murrizteak lanaren banaketan izango lukeen eragina aztertzea interesgarria da. Helburua langabezia tasa % 5 jaitea litzateke, eta bi abiapuntu izango lituzke oinarri: soldatetan aldaketarik ez egotea, edo lanaldiaren murrizketaren eraginez, soldatak %5 jaitea.

Bi kasuetan administrazio publikoen diru-sarrera erantsiak oso handiak izan litezke: BPGren %3,4 lehenengo abiapuntuan eta %2,5 bigarrenetan. Soldatak murriztean, hasieran soldatapeko langileek BPGren % 2,9aren kostu baliokidea ordainduko lukete eta, kasu horretan, ordainsari txiki eta ertainak pixkanaka berdindu beharko lirateke PFEZ bidez. Enpresentzat kostuak BPGren %7,3 eta % 3,3 artekoak lirateke bi egoeretan, eta bidezko banaketarako mekanismo bat beharko litzateke lanean intentsiboenak diren enpresak ez zigortzeko, normalean ez baitira izaten etekin gehien lortzen dutenak. Negozio bolumenaren gaineko zerga progresibo baten bidez egin liteke, fakturazioa zerga-oinarritzat hartuz. Banaketaren Zerga honen kuotari lanaldiaren murrizketak eragindako kostuak kenduta, enpresaren likidazio-saldo positiboa edo negatiboa lortuko genuke. Zergaren emaitzak neutrala izan behar luke, salbu eta lanaldiaren murrizketan parte hartuko ez luketen enpresen kasuan. Kasu horretan, diru-sarrera publiko gehigarriak egongo lirateke, enplegu publikoa sortzera bidera litezkeenak.

Nazioarteko Diru Funtseko idazkari orokor Christine Lagardek Mariano Rajoy zoriondu zuen Espainiako Estatuan aplikatutako lan erreformagatik. Irudian, Bilbon egindako goi bileran.

PROPOSAMENA ERANTZUN ZAIN

Banatu enplegua eta aberastasuna banatzearen aldeko taldea da Nafarroan. Enpleguaren banaketaren berri zabaltzen du hainbat ekimen eta jardueren bidez, esaterako, "Lan banaketa lanaren amaieraren garaian?" jardunaldiak, UNESCO katedrarekin batera NUPen antolatutak. Jardunaldi horietan Nafarroako Administrazio Publikoetan enplegua banatzeko neurrien Foru Lege Proposamena aurkeztu zen, lanaldiaren eta baimenen murrizketan oinarritua. Proposamena Nafarroako hainbat sindikaturekin aztertu ondoren, Nafarroako Gobernuko Lehendakaritza kontseilari Maria Jose Beaumonti aurkeztu diote.

Eta Nafarroa?

Foru Erkidegoa da une honetan lanaldia murrizteko politika gauzatzeko aukera eztabaidatzen ari den toki bakarra. Murrizketa erkidego mailan ezar liteke, Espainiako Estatuak horrelako politikak noiz martxan jarriko zai egon gabe. Gainera, Banaketaren Zergaren alternatiba osagarriak egongo lirateke.

Batetik, pizgarriak sektore pribatuan eta enplegu publikoaren banaketa -azpikontratazio klausuletan ere jaso litezkeenak-. Eta, bestetik, gobernuak Enpleguaren Aldeko Hitzarmena bultza dezala, patronalen eta sindikatuen arteko negoziazio kolektiboaren bidez. Edonola ere, langabezia murrizteko politikak abiaraztea, errenta modu justuagoan banatzea, soldaten eta etekinen arabera zerga bidezkoagoak ezartzea eta enplegua eta zaintza lana banatzea beharrezkoa, bidezkoa eta, batez ere, bideragarria da. ■

**TALLERES
MITXELENA**
S.COOP.

Torno bertikala: Ø 4.200 x 2.000
Fresadora: 10.000 x 3.500
Barrenatze mekanizatua

Eziago Poligonoa · Zikuñaga Auzoa
20120 HERNANI (Gipuzkoa)
T 943 55 25 12 - 16 · F 943 55 28 16
info@talleresmitxelena.com

www.talleresmitxelena.com

tradebi@tradebi.com

**Zure jendea,
zure hedabidea,
zure iragarkia.**

Jarri publizitatea hemen

ARGIA

943 371 545
publiz@argia.eus
www.argia.eus/tarifak

